

ARBEJDSTILSYNET ÅRSOPGØRELSE 2019

ANMELDTE ARBEJDSULYKKER 2014-2019

Bilag A: Om data

Arbejdstilsynets register over anmeldte arbejdsulykker

Hvad er en arbejdsulykke?

Ved en arbejdsulykke forstås en pludselig hændelse i forbindelse med arbejdet, som fører til, at en person kommer fysisk eller psykisk til skade.

Anmeldelse af arbejdsulykker - regler

Arbejdsgiveren har ifølge reglerne i arbejdsmiljølovgivningen pligt til at anmelde arbejdsulykker og forgiftningstilfælde, der medfører arbejdsudygtighed i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen til Arbejdstilsynet. Anmeldelse skal ske senest ni dage efter første fraværsdag. Med begrebet arbejdsudygtighed henvises til, at anmeldepligten også gælder, selv om dagen efter tilskadekomsten ikke er en arbejdsdag (fx weekend, ferie, skiftende vagter).

Det er Arbejdstilsynets tolkning, at der med arbejdsudygtighed menes forventet fravær fra det sædvanlige arbejde. Bidrag til [tolkning af anmeldereglerne](#) kan findes på Arbejdstilsynets hjemmeside.

Arbejdsgiveren skal desuden anmelde arbejdsulykker i form af arbejdsrelateret vold, trusler og anden krænkende adfærd uden for arbejdstid, hvis hændelsen er relateret til arbejde for arbejdsgiveren, og den har medført fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen.

Tilsvarende skal ejere/brugere af tekniske hjælpemidler mv. anmelde arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, når de er sket ved brugen af et teknisk hjælpemiddel, også selv om der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Hvis det forventes, at skaden på personen vil kunne give anledning til ydelser efter arbejdsskadesikringsloven, skal arbejdsulykken desuden anmeldes til virksomhedens forsikringsselskab eller Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Er skadelidte fortsat helt eller delvist fraværende fra arbejde efter fem uger, skal arbejdsulykken under alle omstændigheder anmeldes til AES.

Anmeldelse af arbejdsulykker skal ske elektronisk i Arbejdstilsynets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings fælles anmeldesystem EASY (Elektronisk AnmeldeSYstem).

Databeskrivelse - afgrænsning

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister indeholder oplysninger om arbejdsulykker, der er anmeldt til Arbejdstilsynet ifølge arbejdsmiljølovgivningen. Det betyder, at data omfatter:

- Anmeldte arbejdsulykker, hvor det i anmeldelsen er oplyst, at der er et forventet fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag udover tilskadekomstdagen. Anmeldelser, hvor fraværet ikke er oplyst, er også medtaget i statistikken.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket ved arbejde for en arbejdsgiver, herunder også arbejdsrelaterede voldsulykker, der er sket uden for arbejdstiden.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket ved arbejde med et teknisk hjælpemiddel, uanset at arbejdet ikke udføres for en arbejdsgiver, fx selvstændige.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket på landjorden i Danmark. Arbejdsulykker, der er sket i udlandet, til søs, i luften eller på offshore-anlæg er ikke omfattet af data. Havvindmølleanlæg er omfattet af data.

Den statistiske enhed i ulykkesregistret er arbejdsulykker. Ulykkesstatistikken tæller derfor antallet af arbejdsulykker.

Populationen i ulykkesregistret omfatter alle personer, for hvem der er blevet anmeldt en eller flere arbejdsulykker ifølge ovenstående kriterier. Undtaget fra anmeldepligten er dog ulykker, der er sket for militært personale under egentlig militærtjeneste (herunder øvelser).

Data i ulykkesregistret omfatter arbejdsulykker, der er anmeldt i den senest afsluttede 10 års periode. De aktuelle data dækker arbejdsulykker anmeldt i perioden fra 1. januar 2010 til og med 31. december 2019. Datasættet over de seneste 10 år bliver opdateret én gang årligt, normalt i marts, og der er derfor tale om frosne data. Samtidig har Arbejdstilsynet adgang til løbende daglige opdateringer af data (levende data).

Data, der anvendes i årsopgørelserne, omfatter arbejdsulykker, der er anmeldt i den senest afsluttede 6 års periode. Denne årsopgørelse dækker perioden 1. januar 2014 til og med 31. december 2019, og data er opgjort pr. 27. februar 2020. Det betyder, at anmeldelser af arbejdsulykker, der er registreret efter denne dato, men som er sket i 2019 eller tidligere, ikke indgår i opgørelsen. De vil indgå i næste års opgørelse af anmeldelser, som er modtaget i 2020. Af samme grund kan tallene i årsopgørelsen afvige fra tilsvarende tal på Arbejdstilsynets hjemmeside - [Arbejdsmiljø i tal](#). Det skyldes, at data på hjemmesiden er levende og kan ændre sig dagligt på grund af dubletter, som er kommet ind efter den 31. december 2019, og som der derfor justeres for.

Dubletkontrol betyder også, at antallet af anmeldte arbejdsulykker, der er modtaget for et bestemt år, kan være noget lavere i det følgende års opgørelse. Antallet af anmeldelser i 2018 i dette års opgørelse (42.709) er fx noget lavere end i årsopgørelsen for 2018 (42.805). Forskellen i de 2 tal skyldes, dels at opgørelsen sker på baggrund af antallet af registrerede anmeldelser pr. år, dels at dubletkontrollen i registret giver arbejdsgiveranmeldelser forrang frem for anmeldelser fra andre. Dette princip er lagt ind i dubletkontrollen, fordi det er arbejdsgiverne, der har pligten til at anmelde. Hvis der fx anmeldes en arbejdsulykke af den tilskadekomne selv, og den

samme arbejdsulykke bliver anmeldt af arbejdsgiveren året efter, vil dubletkontrollen indebære, at det er anmeldelsen fra arbejdsgiveren, der tælles med i statistikken, og den tilskadekomnes egen anmeldelse udelades.

Anonymisering

Ifølge reglerne om beskyttelse af persondata¹ må det ikke på grundlag af de viste data være muligt at kunne identificere enkeltpersoner. Data i de viste tabeller er derfor anonymiseret, og det er generelt valgt ikke at vise værdier under 5. I enkelte tilfælde, fx hvor værdier under 5 vil kunne beregnes ud fra de øvrige værdier og den lodrette sum, er der valgt et højere anonymiseringsniveau.

Datakilde - hvor kommer data fra?

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister er baseret på arbejdsulykker, der er anmeldt i EASY. EASY er Arbejdstilsynets og AES' fælles anmeldesystem for arbejdsulykker og opfylder to formål: Dels anmeldelse til Arbejdstilsynet ifølge arbejdsmiljøreglerne med henblik på forebyggelse (herunder tilsyn og statistik), dels anmeldelse til virksomhedens forsikringsselskab eller AES med henblik på erstatning til skadelidte ifølge arbejdsskadesikringsloven. Selve EASY-databasen har til huse i og drives af Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP).

Der blev den 17. juni 2017 indført en ny version af EASY. Den største ændring i forhold til det tidligere EASY er, at der er indført en ny oplysning om ulykkens årsag (den såkaldte 'afvigelse'), der siger noget om, hvad der gik galt – hvad der afveg fra det normale. Indførelse af afvigelse betyder bl.a., at registreringen af en anden oplysning 'skademåde' er forsimplet, for så vidt angår akutte overbelastninger af kroppen. Nu skelnes der ikke længere mellem forskellige typer af overbelastninger, fx løft, skub og træk, drejning og vridning eller gribning, fordi disse kategorier indgår i klassifikationen af afvigelsen (se afsnittet Skademåde).

Oplysninger fra anmeldelserne i EASY overføres dagligt til Arbejdstilsynets interne systemer på baggrund af kriteriet om fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag udover tilskadekomstdagen. Herudover medtages desuden anmeldelser, hvor fraværet er uoplyst.

Definition af anvendte variabler

I årsopgørelsen er anvendt følgende variabler fra ulykkesregistret:

Skadetype

Skadetyper er en sammensat variabel, der beskriver, hvad der er sket med skadelidte under arbejdsulykken, og hvor på legemet skaden er placeret. Disse informationer

¹ - Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (Databeskyttelsesforordningen).

- Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (Databeskyttelsesloven).

stammer fra anmeldelsernes oplysninger om *skadens art* og *skadet legemsdel*. Oplysning om, hvorvidt arbejdsulykken har medført skadelidtes død, stammer fra anmeldelsernes angivelse af *skadens følger* (se mere nedenfor).

Skadens art betegner, hvilken skade der er sket på personen, fx lukkede brud, ledskred og/eller åbne sår, og de er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. *Skadet legemsdel* betegner den eller de legemsdel(e), der blev skadet ved ulykken, fx fingre, hånd, fod og/eller ryg, og de er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier.

Ordlyden af klassifikationerne til skadens art og skadet legemsdel er revideret ved indførelsen af ny EASY. Der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

I årsopgørelsen bliver *skadetyper* vist som inddelt i henholdsvis 13 og 23 grupper, hvor den sidste gruppering viser skaderne fordelt på legemsdele.

Skadens følger

Skadens følger angiver konsekvenserne af arbejdsulykken i form af forventet arbejdsudygtighed på anmeldetidspunktet, eller om skadelidte er afgået ved døden som følge af ulykken. Skadens følger, herunder tidsintervallerne, er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. Oplysning om skadens følger stammer fra anmeldelsen. Med arbejdsudygtighed menes fravær fra det arbejde, vedkommende sædvanligvis varetager.

Oplysningen om det forventede fravær (herunder om personen er død) er central i ulykkesstatistikken, fordi pligten til at anmelde og dermed afgrænsningen af statistikken er knyttet hertil. Anmeldepligtige arbejdsulykker er arbejdsulykker med mindst én dags fravær ud over tilskadekomstdagen. I statistikken er også medtaget arbejdsulykker, hvor det forventede fravær er uoplyst.

Skademåde

Skademåden beskriver den hændelse i forløbet, hvor personen kommer til skade, fx ved lodret bevægelse, klemning, at skære sig på eller fysisk overbelastning. Angivelse af skademåden svarer på spørgsmålet "hvordan kom skadelidte til skade under ulykken"? I anmeldelsen skal man oplyse om skademåde, der er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. I forbindelse med ny EASY er klassifikationen ændret, og der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

Afvigelse

Afvigelsen beskriver den hændelse i forløbet, hvor noget går galt eller afviger fra det normale/forventelige, fx ved at miste kontrollen over et redskab, køretøj mv., eller at være udsat for vold. Angivelse af skademåden svarer på spørgsmålet "hvad gik galt og førte til ulykken"? I anmeldelsen skal man oplyse om afvigelse, der er klassificeret i EU-

harmoniserede kategorier. Afvigelsen blev indført i anmeldesystemet med ny EASY den 17. juni 2017, og der er derfor kun data fra denne dato og frem.

Ansættelsesperiode

Ansættelsesperioden angiver den tid (i dage), der går fra skadelidte bliver ansat på virksomheden til dagen, hvor ulykken sker. Ansættelsesperioden beregner man ved at trække ansættelsesdatoen fra ulykkesdatoen. Har skadelidte ikke været ansat i mere end et år, bliver de betragtet som nyansatte. Man skal angive oplysninger om ansættelsesdato og ulykkesdato i anmeldelsen.

Køn, alder og statsborgerskab

Oplysninger om skadelidtes køn, alder og statsborgerskab registreres ud fra skadelidtes CPR-nummer. Hvis skadelidte ikke har et CPR-nummer, skal man oplyse køn, fødeår og statsborgerskab i anmeldelse.

Ulykkessted

Er arbejdsulykken ikke sket på virksomheden, skal man oplyse om ulykkesstedets type i anmeldelse. Det kan fx være på en byggeplads, fremmed virksomhed eller på offentlig vej (trafik). I forbindelse med ny EASY er klassifikationen ændret, og der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

Branche og branchegruppe

Danske virksomheder kategoriseres efter brancheklassifikationen Dansk Branchekode 2007 (DB07). DB07 er en dansk udgave af EU's standardbrancheklassifikation, Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (NACE, Rev. 2.0). Den danner grundlag for inddeling af anmeldte arbejdsulykker efter branche. Arbejdstilsynet har opdelt brancherne i 36 branchegrupper. Læs mere om [de 36 branchegrupper](#). Oplysning om branche stammer fra det Centrale Virksomhedsregister, og beskriver virksomhedens branche på registreringstidspunktet for arbejdsulykken.

Ulykkesincidens

Ud over variablerne fra ulykkesregistret indgår der i årsopgørelsen desuden opgørelser, der viser parameteren '**Ulykkesincidens**'. Ulykkesincidensen er antallet af anmeldte arbejdsulykker set i forhold til beskæftigelsen. Incidenser for anmeldte arbejdsulykker er beregnet ved at sammenholde antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet med beskæftigelsestal fra Danmarks Statistik. Årets ulykkesincidens beregnes ved at sætte antallet af årets anmeldte arbejdsulykker i forhold til antallet af beskæftigede i november året før. I årsopgørelsen er incidenser beregnet som antallet af anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede.

Øvrige datakilder

Beskæftigelsestal

De anvendte beskæftigelsestal (tabel B17 i bilag B) stammer fra Danmarks Statistiks registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS). RAS er en opgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november. I opgørelsen kobles der også til befolkningsstatistikken med henblik på at afgøre, hvorvidt personerne har bopæl i Danmark på referencetidspunktet. De anvendte beskæftigelsestal beskriver personernes primære beskæftigelse og omfatter såvel ansatte som selvstændige.

Beskæftigelsestallene er tilvejebragt via ministerordningen hos Danmarks Statistiks forskerservice. Den årlige sum for de anvendte beskæftigelsestal afviger dog fra totalsummerne i Statistikbanken hos Danmarks Statistik (RAS 301), fordi Arbejdstilsynet har foretaget en bearbejdning af tallene:

Observationer, hvor der ikke er registreret information om den beskæftigedes køn, er udeladt i opgørelsen over antallet af beskæftigede (se tabel B17 i bilag B). Dette er gjort i henhold til Danmarks Statistiks regler om anonymisering, fordi der i visse branchegrupper er meget få observationer for de enkelte år. Det drejer sig om knapt 2.000 tilfælde om året. Dette har ikke indflydelse på beregning af de generelle ulykkesincidenser fordelt på branchegrupper.

Det Centrale Virksomhedsregister (CVR)

Oplysning om virksomhedens branche hentes i det Centrale Virksomhedsregister (CVR) ud fra det virksomhedsnummer (Produktionsenheds-nummer), som virksomheden bruger, når den skal anmelde en arbejdsulykke i anmeldesystemet EASY. Der er tale om virksomhedens branche på registreringstidspunktet for arbejdsulykken. Arbejdstilsynet har etableret historiske data for hver produktionsenhed i virksomheden tilbage til 2012, som anvendes i ulykkesstatistikken.

Det Centrale Personregister (CPR)

Oplysning om skadelidtes statsborgerskab bliver indhentet fra det Centrale Personregister (CPR) i forbindelse med oparbejdning af det årlige statistiske 10 års datasæt ud fra de CPR-numre, der fremgår af anmeldelserne af arbejdsulykker.

Datakvalitet og underanmeldelse af anmeldte arbejdsulykker

Kvaliteten varierer i de oplysninger (parametre, variabler), der bliver registreret ved anmeldelse af arbejdsulykker. Anmelderen af en arbejdsulykke skal angive de krævede oplysninger i anmeldelsen ved at vælge relevante svarkategorier i de forskellige klassifikationer, der hører til spørgsmålene (variablerne) i EASY.

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister er afhængig af korrekte oplysninger i anmeldelserne og af Arbejdstilsynets bearbejdning og tolkning af data.

Arbejdstilsynet validerer manuelt oplysningerne om dødsulykker i anmeldelserne med hensyn til deres korrekthed. Det sker ved bl.a. at indhente supplerende oplysninger fra fx politiet. Oplysninger om øvrige arbejdsulykker bliver ikke valideret manuelt.

Det gælder for de fleste variabler, at antallet af uoplyste tilfælde er faldende. Det betyder, at anmelderen har valgt en kategori i den klassifikation (værdiliste), som hører til variabelen, frem for at vælge uoplyst. Til gengæld er antallet af tilfælde steget, hvor der bliver registreret 'andet' i opsamlingskategorier. Dette gælder *skadens art* og *skademåde*. Det er fx tilfældet, hvis oplysningen er kendt, men hvor den ifølge anmelderen ikke kan findes som valgmulighed i anmeldesystemet. Samlet set er antallet af tilfælde, hvor variabelen enten er uoplyst eller registreret som 'andet', nogenlunde konstant i perioden.

Efter ny EASY blev indført i sommeren 2017 ses dog faldende datakvalitet for variabelen *Skadens følger*, idet andelen af uoplyste tilfælde er steget fra 3 pct. af samtlige anmeldte arbejdsulykker i 2016 til 8 pct. i 2018. Det er endnu ikke afklaret om, og i hvilket omfang, det stigende antal uoplyste tilfælde hænger sammen med, at ny EASY blev indført.

Det store antal uoplyste tilfælde for skadens følger vanskeliggør tolkningen af udviklingen i forekomsten af alvorlige arbejdsulykker med et forventet fravær på 3 uger eller mere og påvirker dermed niveauet for incidensen af alvorlige arbejdsulykker, da det må forventes, at en del af de uoplyste tilfælde har længerevarende fravær.

Der er store variationer i andelen af tilfælde med uoplyst skadens følger afhængig af branche. Andelen af uoplyste tilfælde inden for branchegruppen transportmidler var i 2019 på 18 pct., mens andelen af uoplyste tilfælde var under 1 pct. inden for branchegruppen hospitaler. Det har betydning for sammenligning af forekomsten af alvorlige arbejdsulykker mellem forskellige brancher.

Skadens følger er desuden behæftet med den usikkerhed, der er betinget af anmeldefristen for arbejdsulykker på 9 dage efter første fraværsdag. Anmeldefristen medfører, at der ved længerevarende fravær, der rækker ud over 9 dage, vil være tale om et skøn.

Til gengæld er andelen af tilfælde, hvor branchen er uoplyst, faldende i perioden 2014-2019 (se tabel B9 i bilag B). Andelen af uoplyste tilfælde er faldet fra at udgøre 5 pct. i 2014 til under 1 pct. (3 promille) i 2019. Dette tyder på, at datakvaliteten med hensyn til oplysninger om branche stiger.

Indførelsen af ny EASY i 2017 kan have haft betydning for, hvordan anmeldere svarer på de enkelte spørgsmål i anmeldelsen, og data skal derfor tages med forbehold for, at der kan være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter. Det gælder særligt for følgende variabler, hvor der ligeledes er foretaget ændringer i de anvendte klassifikationer:

- *Skadens følger*, hvor antallet af tilfælde med uoplyst forventet fravær er steget markant siden 2016.

- *Skadens art*, hvor fx antallet af amputationer (mistet legemsdel) er steget siden 2016, formodentligt fordi det i ny EASY er blevet præciseret i anmeldelsen, at kategorien også omfatter 'knusninger'.
- *Skademåde*, hvor det i ny EASY ikke længere er muligt at skelne mellem forskellige former for akutte fysiske overbelastninger, herunder ved løft, skub og træk, vridning og drejning, gribning (fx af patient) samt træde forkert/snuble uden at falde. Det skyldes, at disse kategorier indgår i klassifikationen for den nye variabel, *afvigelse*, som forskellige former for u hensigtsmæssige bevægelser. I ny EASY bliver alle disse situationer registreret med skademåden: 'Fysisk overbelastning af kroppen (muskler, knogler og led)'.
- *Ulykkessted*, hvor klassifikationen i ny EASY er blevet udvidet med flere valgmuligheder i forhold til den gamle.

Med henblik på statistikker, herunder denne årsopgørelse, er der for de nævnte variable foretaget omkodninger, så data fra før 17. juni 2017 vises i de nye klassifikationer.

Ved underanmeldelse forstår man, at anmeldepligtige arbejdsulykker ikke altid bliver anmeldt til Arbejdstilsynet.

Antallet af anmeldte arbejdsulykker har ligget nogenlunde konstant de seneste 5 år på ca. 42.500 tilfælde om året. Man kan ikke af statistikken se forskel på, om ændringer skyldes at der er sket færre eller flere arbejdsulykker, eller om der bliver anmeldt færre eller flere af de arbejdsulykker, der sker.

Undersøgelser² viser, at kun ca. halvdelen af de anmeldepligtige arbejdsulykker anmeldes. Seneste undersøgelse (Arbejdstilsynet, marts 2017) viste en gennemsnitlig underanmeldelsesgrad på 46 pct. for anmeldepligtige arbejdsulykker. Niveauet kan variere afhængig af faktorer som skadelidtes alder, virksomhedens branche og skadens alvorlighed. Forskelle i antal anmeldte arbejdsulykker mellem de forskellige branchegrupper kan derfor bl.a. skyldes forskelle i, hvor mange arbejdsulykker der bliver anmeldt.

Når man bruger ulykestallene, skal man være opmærksom på den usikkerhed, der er på grund af underanmeldelse.

² Arbejdsulykker. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 451. Danmarks Statistik 1999.
 - Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003 til 2006 - Baggrundsrapport, bilag 3, Arbejdstilsynet 2008.
 - Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse. U Binger, J Dyreborg, JV Hansen & BL Thomsen. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2013. ISBN 978-87-7904-260-5.
 - Underrapportering af arbejdsulykker. LO-rapport, version 2.0: En ny vinkel på underrapportering. Lander F, Nielsen KJ, Rasmussen K, Lauritsen JM. Landsorganisationen i Danmark, 2015.
 - Underanmeldelse af arbejdsulykker - beregning baseret på Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2. kvartal 2013. Notat - Arbejdstilsynet, marts 2017.